

31.3.2017

Komission huippuosaamismerkinnän ”Seal Of Excellencen” hyödyntäminen hakee vielä muotoaan suuressa osassa EU-maista

Euroopan komission tutkimuspääosasto sekä alue- ja kaupunkipolitiikan pääosasto perustivat puolitoista vuotta sitten yhteisaloitteena "Seal of Excellence" -huippuosaamismerkkijärjestelmän, jonka tavoitteena on Horisontti 2020 -ohjelmasta kielteisen päätöksen saaneiden hanke-ehdotuksien vaihtoehtoisten rahoitusmahdollisuuksien lisääminen. Toisin sanoen ne hankkeet, jotka komissio on arvioinut omien vaativien arviointikriteeriensä mukaisesti (huippuosaaminen, vaikutukset ja laatu sekä toteutuksen tehokkuus), mutta jotka ovat jääneet ilman lopullista rahoituspäätöstä saavat komissiolta huippuosaamismerkkin, joka toimii laaduntakaajana vaihtoehtoista rahoitusta etsiessä.

Huippuosaamismerkinnän pyrkimyksenä on ennen kaikkea synnyttää synergiaetuja H2020-ohjelman ja muiden rahoitusvälineiden (ERI-rahastojen) kanssa sekä helpottaa hankkeita löytämään rahoitusta muista, julkisista tai yksityisistä lähteistä kansallisella, alueellisella ja kansainvälisellä tasolla. Käytännössä suurin osa niistä alueista, jotka ovat kyenneet tähän mennessä huippuosaamismerkintää EU-rahoitusohjelmin turvin rahoittamaan, ovat ennen kaikkea Itä-Euroopassa sijaitsevia alueita, joiden rakennerahastobudjetit ovat merkittävästi suuremmat kuin esimerkiksi Suomessa. Ne maat, joilla ei ole käytössä rakennerahastoja aloitteen tukemiseen, ovat pyrkineet kehittämään vaihtoehtoisia malleja ja rahoituskanavia, vaihtelevin menestyksin.

Etelä-Suomen alueella, johon komission huippuosaamismerkintöjä on tähän mennessä eniten Suomessa pk-yrityksille myönnetty, ei voida rakennerahastojen vähyydestä johtuen EU-rahalla tukea. Suomessa huippuosaamismerkinnän rahoittamisen hallinnointi onkin annettu Tekesille, joka laatii huippuosaamismerkinnän saaneille pk-yrityksille palvelusuunnitelma, jossa kartoitetaan mahdolliset käytettävissä olevat avustus- ja lainainstrumentit. Suurin osa huippuosaamismerkinnän saaneista pk-yrityksistä on kuitenkin jo hyödyntänyt kansallisen tason rahoitusvälineet maksimimäärään asti, eikä näin ollen ole oikeutettuja enää julkisiin avustuksiin. Tekesissä on käynnissä parhaillaan selvitys yhteistyössä Espanjan ja Irlannin kanssa siitä, minkälainen järjestelmän tulisi olla toimiakseen. Tekes tulee antamaan selvityksen perusteella suosituksia huippuosaamismerkintä-aloitteeseen.

Euroopan komissio on omalta osaltaan perustanut ns. [käytänneyhteisön](#) selvittämään parhaita tapoja toteuttaa rahoitusjärjestelmiä, joilla tuetaan kyseisen merkin saaneita hankkeita ERI-rahastojen kautta tai muista lähteistä. Parhaita käytäntöjä välittävä yhteisö on tarkoitettu kansallisille tai alueellisille viranomaisille, joilla on toimivalta rahoittaa tutkimus- ja innovointitoimia.

Huippuosaamismerkki käyttöön myös muissa Horisontti 2020 -ohjelman osioissa

31.3.2017

Huippuosaamismerkintä on tähän asti ollut käytössä vain H2020-ohjelman pk-instrumentin puolella, jossa merkintään oikeuttavien hankkeiden täytyy saada vähintään 13/15 pisteestä (1. vaihe) tai 12/15 pisteestä (2. vaihe).

Tänä vuonna pilotointia laajennettiin ja huippuosaamismerkintä otettiin käyttöön myös H2020-ohjelman Marie Skłodowska-Curie –toimen tutkijoiden liikkuvuusrahoitus eli Individual fellowship –hakemuksissa. Tutkijoiden liikkuvuusrahoitushankkeissa huippuosaamismerkinnän saavat hakemukset, jotka yltyvät vähintään 85 % tulokseen. Ensimmäisiä osaamismerkintöjä IF-puolelta odotetaan julkistettavaksi nyt maaliskuussa.

Aloitteen laajentuminen tulee koskemaan myöhemmin myös Euroopan tutkimusneuvostoa ja teaming-hankkeita ja mahdollisesti muiden, pääasiassa yhden edunsaajan toteuttamia Horisontti 2020 – ohjelman hankkeita. Se, miten Marie Skłodowska-Curie –toimien (puhumattakaan ERC:n) huippuosaamismerkinnät rahoitettaisiin Suomessa on haasteellista Suomen Akatemialle, joka ei voi rahoittaa ulkopuolisen arviointiin (komission) perustuvia hakemuksia ilman oman arvioinnin tekemistä. Lisäksi Akatemiallakaan ei ole allokoitua rahoitusta tai instrumenttia tällaisille aloitteelle.

Huippuosaamismerkintä myös yhdeksännessä puiteohjelmassa?

EU-jäsenmaiden alati kasvava kuilu tutkimus- ja innovointitoiminnassa ja erityisesti EU13-jäsenmaiden heikko menestys Horisontti 2020 -rahoituksen saamisessa on luonut komissiolle valtavat paineet luoda Seal Of Excellencen – kaltaisia toimenpiteitä, jolla se pystyy konkreettisesti osoittamaan tukevuksensa heikoimpien maiden osallistamista.

Euroopan komission tutkimuksen pääosasto on useaan otteeseen ilmaissut tyytyväisyytensä huippuosaamismerkintä-aloitteeseen, vaikkakin useat jäsenmaat sitä vastustavat mm. rahoituksen ja instrumenttien puutteen vuoksi sekä maittain vaihtelevien valtiontukisäännöksen takia, jotka estävät joissain tapauksissa rahoituksen myöntämisen. Komission vahvan kannatuksen perusteella on odotettavaa, että aloitteella on paikkansa myös tulevassa yhdeksännessä puiteohjelmassakin jossain muodossa. Tähän viittaa myös osaltaan tutkimuksen pääosastolla eilen saamamme kommentti, jonka mukaan esimerkiksi Suomen velvoite ilmoittaa valtiontuista etukäteen komissiolle poistuisi huippuosaamismerkinnän saaneiden hankkeiden osalta.

Lisätietoja [huippuosaamismerkinnästä](#)